

Miljødirektoratet

Hamar/Oslo, 31.03.2022

Deres ref.: 2019/8682

Vår ref.: 509.196/EL/AH/2022/31

Høringsuttalelse - Forslag til endringer i forurensningsforskriftens del 4 om avløp

Norsk Vann ønsker velkommen forslagene til endring i bestemmelser om analysekrav i forurensningsforskriften, og støtter omleggingen til en nasjonal prosjekt-organisert prøvetaking og analysering av miljøgifter hvert 5. år.

Vi har i tillegg noen innvendinger og kommentarer til de andre deler av forslagene.

Norsk Vann* viser til tidligere drøftinger om dette temaet, og vil med dette gi noen innspill på vegne av bransjen. Vi har fått innspill fra flere av medlemmene, mens noen også sender inn egne høringssvar.

Bakgrunn

Miljøgifter er uønsket i miljøet og i vannforekomster. For at Norsk Vanns medlemmer skal kunne levere et trygt og godt drikkevann til befolkning, næringsliv og virksomheter, transportere og håndtere det brukte vannet trygt tilbake til naturen på en bærekraftig måte, samtidig som ressursene i avløpsvann og behandlet avløps slam blir utnyttet, er det av avgjørende betydning at vi har kunnskap om innholdet av organiske miljøgifter som kommer til avløpsrensaneanleggene og hvor disse ender opp.

De største avløpsrensaneanleggene, over 50 000 pe, har siden 2007 hatt krav til prøvetaking av utvalgte organiske miljøgifter i innløp- og utløpsvann. Kravet er beskrevet i vedlegg 2 til kapittel 11 i forurensningsforskriften som spesifiserer analyseparametere og krav til deteksjonsgrenser. Prøvetaking for analyse på organiske miljøgifter i avløpsvann er omfattende og resurskrevende, og analysene kostbare. For mange av parameterne er det lave konsentrasjoner og analyseresultatet blir oppgitt fra laboratoriet som «under deteksjonsgrensen». Dette fører til utfordringer knyttet til rapportering og bruk av resultatene. Flere av parameterne i vedlegg 2 er i tillegg utdaterte. Til sammen gjør dette at verken avløpsanleggene eller forurensningsmyndighetene får tilstrekkelig kunnskap om påslipp og utslipp av miljøgifter fra anleggene, noe som gjør det utfordrende å vurdere og iverksette hensiktsmessige tiltak.

Norsk Vann har siden 1997 samarbeidet med Miljødirektoratet om nasjonale undersøkelser av innhold av organiske miljøgifter i avløps slam. Undersøkelsene har blitt gjennomført hvert 5. år og organisert som et prosjekt utført av en ekstern konsulent. Ved å organisere arbeidet som et prosjekt, med samordnet og ensartede prosedyrer for uttak og håndtering av prøver, prøvebearbeiding, innsending av prøver, analysering og databearbeidelse, sikres en enhetlig behandling, med representative prøver og en samlet vurdering og rapportering. Norsk Vann sin erfaring er at en slik nasjonal kartlegging gir et solid og godt datagrunnlag og verdifull informasjon om status knyttet til

organiske miljøgifter i avløpsslam i Norge. Dette er til nytte både for nasjonale myndigheter og for de deltakende anlegg og kommuner. Rapporten fra den siste runden i 2017-2018 ble oversatt til engelsk, og vi vet at resultatene av dette er verdsatt av mange i forbindelse med pågående arbeid i EU med både avløpsdirektivet og slamdirektivet.

Miljødirektoratet foreslår at dagens krav til analyser av organiske miljøgifter i avløpsvann erstattes med nasjonale kartlegginger som gjennomføres hvert femte år. Videre er det foreslått at kartleggingen har en felles gjennomføring og kvalitetssikring og at de omfatter både analyser i avløpsvann og -slam.

Forslag til endrede analysekrav for større avløpsanlegg

Miljødirektoratet foreslår å oppheve kravet til prøvetaking av organiske miljøgifter i vedlegg 2 til kapittel 11 i forurensningsforskriften, og erstatte denne med krav om deltakelse i nasjonale kartlegginger for de største avløpsrenseanleggene. Vedlegg 2 oppheves i sin helhet og krav til deltagelse i nasjonale kartlegginger beskrives i ny §14-18 Nasjonal kartlegging av miljøgifter i avløpsvann og -slam.

Norsk Vann mener at det vil være mange fordeler med å gå over til prosjektbasert prøvetaking for organiske miljøgifter i både avløpsvann og slam både for avløpsrenseanleggene og myndighetene:

- Mer fleksibelt med tanke på relevante parametere
- Kan analysere på den fasen (slam/vann) som vil gi best bilde for den aktuelle parameteren
- Lik prøvetakingsprosedyre for alle anleggene
- Samme lab. som analyserer prøvene for alle anleggene
- Samme person som utfører beregninger og vurderer tallene for alle anleggene
- Kan lettere sammenlikne resultater mellom anleggene
- Det er enklere for anleggene å vurdere sine tilførsler/utslipp sammenliknet med nasjonalt nivå og vurdere behov for eventuelle tiltak.
- Man får gode og kvalitetssikrede data for status i Norge

Forslaget er i tråd med tidligere innspill fra Norsk Vann og vi har kun ett konkret innspill til forslaget slik det er beskrevet i høringsbrevet. I høringsbrevet og forslag til ny § 14-8 står det at «Den ansvarlige for avløpsanlegget plikter å rapportere inn egne resultater til Miljødirektoratet». Norsk Vann lurte på bakgrunnen for og hensiktsmessigheten ved dette kravet. Det er Miljødirektoratet som skal organisere kartleggingen og gjennomføringen vil bli utført av en konsulent. Konsulenten skal sammenstille resultatene i en rapport tilsvarende de tidligere slamundersøkelsene. Miljødirektoratet vil derfor ha tilgang til resultatene for alle anleggene fra denne rapporten. En av utfordringene med prøvetaking av organiske miljøgifter i dag er at det kan være vanskelig for en kommune å rapportere resultatene i Altinn på riktig måte. Det anses derfor at å pålegge en kommune og rapportere inn disse selv, både vil medføre unødvendig dobbeltarbeid samt at man dermed åpner opp for en kilde til mulig feilrapportering. Det anbefales derfor at den siste setningen i §14-18 slettes. Hvis det er et ønske fra Miljødirektoratet om at data skal inn i Altinn og at det på grunn av tilgangsbegrensninger kun er kommunen som kan laste opp sine egne resultater, bør det i prosjektet stilles krav om at konsulenten lager egne filer med resultater per anlegg som sendes kommunen for automatisk opplasting til Altinn.

Forslag om div. tekniske endringer i forurensningsforskriften kap. 11, 13, 14 og 15

Norsk Vann er positive til å oppheve kapittel 11 vedlegg 2 og flytte enkelte av bestemmelsene over til kapittel 12, 13, 14 og 15.

Det anses som positivt at henvisning til analysestandarder og deteksjonsgrenser ikke inkluderes i forskriften da dette er informasjon som egner seg bedre i veiledningsmateriell. Det anses imidlertid som viktig at informasjonen er lett tilgjengelig og oppdatert som en hjelp for anlegg når de skal kjøpe analysetjenester. For analyse for tungmetaller er det viktig at også prøveopparbeidelsen inkluderes ved spesifisering av godkjent metode, da erfaringer har vist at denne har stor betydning for analyseresultatet.

Forslag til ny tekst §14-11 Prøvetaking

Det er noen nye formuleringer i forslag til ny tekst i §14-11 som ikke er beskrevet i høringsbrevet og som Norsk Vann mener vil være uheldige å ta inn.

I dagens forskrift står det i §14-11: *«Prøvene skal være representative for avløpsvannet og tas ved hjelp av et automatisk, mengdeproporsjonalt prøvetakingssystem. Prøvene skal tas med jevne mellomrom gjennom året. Prøvetakingstidspunktet skal være i henhold til en tidsplan oppsatt på forhånd i virksomhetens internkontroll.»*

I forslag til ny tekst i §14-11 står det: *«Prøvene skal tas med jevne mellomrom gjennom året og på en slik måte at de er representative for virksomhetens faktiske utslipp. Prøvene skal tas ved hjelp av et automatisk, mengdeproporsjonalt eller et tidsproporsjonalt prøvetakingssystem.»*

Det anses som uheldig at man tar bort kravet om at *«Prøvetakingstidspunktet skal være i henhold til en tidsplan oppsatt på forhånd i virksomhetens internkontroll.»* Det bør fortsatt stilles krav til at man setter opp en prøvetakingsplan for hele året som skal følges. Ved forandringer i planen bør dette dokumenteres og begrunnes. Ved utarbeidelse av prøvetakingsplanen må man ta hensyn til at prøvene skal være fordelt over både året og ukedagene slik at man får fanget opp sesongvariasjoner, utslipp fra bedrifter osv. Hvis det ikke foreligger en fastsatt prøvetakingsplan, vil det være enklere å kunne «tilpasse» prøvetakingen til perioder hvor anlegget går bra og det er enklere å unngå prøver i dårlige perioder. Prøvetakingen blir mer tilfeldig, og dette reduserer kvaliteten. I tillegg bør det være samme krav til dette for både kap. 13 og kap. 14 anlegg. Hvis kravet fjernes i §14-11 bør det også fjernes i §13-12.

For anlegg omfattet av kapittel 14 i forurensningsforskriften er det i dag krav om at det må tas mengdeproporsjonale prøver, mens anlegg omfattet av kapittel 13 kan velge mellom mengdeproporsjonale eller tidsproporsjonale prøver. I forslaget til ny tekst i §14-11 er kravet til mengdeproporsjonale prøver forandret til et mengdeproporsjonalt eller et tidsproporsjonalt prøvetakingssystem. I høringsbrevet er det ikke skrevet noen begrunnelse for hvorfor man nå ønsker å åpne for tidsproporsjonale prøver også for de største avløpsrensaneanleggene.

Tidsproporsjonale prøver har en enklere prøvetaking enn mengdeproporsjonale prøver, men prøvene blir vesentlig mindre representative når de er tidsproporsjonale. For anlegg som har store variasjoner i mengde og konsentrasjon inn til anlegget så vil ikke tidsproporsjonale prøver klare å fange opp disse variasjonene i god nok grad. Det anses derfor som negativt og åpne opp for tidsproporsjonale prøver da dette vil redusere kvaliteten og representativiteten til prøveresultatene. Hvis Miljødirektoratet ønsker å åpne for tidsproporsjonal prøvetaking også for kap. 14 anleggene, så bør Statsforvalterne bli instruert om at dette kun bør tillatelse unntaksvis og kun etter en grundig vurdering av prøvenes representativitet på det aktuelle anlegget. En enklere prøvetaking bør ikke være et godt argument for å redusere prøvenes representativitet.

Forslag til ny tekst §14-12 Analyser

Det anses som positivt at man flytter en del tekst fra vedlegg 2 og til §14-12, slik at denne informasjonen er samlet på samme sted. Vi har noen kommentarer til teksten slik den står nå:

Under bokstav a) står det: «*Alle inn- og utløpsprøver tatt i henhold til §14-11 fra avløpsanlegg med fosforfjerning, skal analyseres for BOF5 og KOFCr.*» Dette er den samme teksten som sto i vedlegg 2. Iht. §14-11 skal det tas: «*døgnblandprøver når prøven skal analyseres for BOF5, KOFCr eller SS. Det skal tas døgn- eller ukeblandprøver når prøven skal analyseres for tot-P eller tot-N.*» For anlegg med fosforfjerning som tar ukeblandprøver for fosfor, må det derfor også tas egne døgnblandprøver for analyse for BOF5 og KOFCr. Dette er slik det praktiseres i dag, men vi ser at slik det står så kan det muligens åpne for misforståelser og at ukeblandprøven for fosfor også blir analysert for BOF5 og KOFCr. Som en merknad kan det nevnes at det ikke er et problem å analysere ukeblandprøver for BOF5/KOFCr så lenge delprøvene for hvert døgn fryses fortløpende, men det er altså ikke i tråd med kravet i §14-11.

Under bokstav d) har man spesifisert hvilke tungmetaller det skal analyseres for og det står As, Cr, Cu, Ni, Zn og Pb. I *Tabell 2.1.1. Analyseparametere for avløpsanlegg større enn eller lik 20.000 pe* i vedlegg 2 til kapittel 11 var også Cd og Hg inkludert, men på egen linje i tabellen pga. annen deteksjonsgrense. I høringsbrevet står det at gjeldende krav for tungmetaller bør videreføres slik de er, jf. forurensningsforskriften kap. 11, vedlegg 2, tabell 2.1.1 jf § 14-12. Norsk Vann lurer derfor på om Cd og Hg kun har falt ut av ny tekst i §14-12 bokstav d) eller om dette er et bevisst valg ettersom resultatene for disse parameterne ofte ligger under deteksjonsgrensen, spesielt for utløp.

Forslag til tekst §14-18

Den siste setningen i forslag til ny §14-18 er: «Den ansvarlige for avløpsanlegget plikter å rapportere inn egne resultater til Miljødirektoratet.» Vi viser til tidligere kommentar ang. hensiktsmessigheten av at avløpsrenseanlegget skal rapportere inn resultatene selv, når kartleggingen skal utføres som et prosjekt av konsulent for Miljødirektoratet.

Endringer §§ 12-13 og 13-11

Norsk Vann har ingen kommentar til at veiledningsteksten i punkt 2.3 i vedlegg 2 delvis flyttes og delvis oppheves. Innholdet som fjernes kan med fordel stå på miljødirektoratet.no.

Som en merknad ønsker vi å nevne at Norsk Vann har tidligere gitt innspill til Miljødirektoratet at det bør være krav til drift og vedlikehold for alle anleggstyper, ikke bare minirenseanlegg.

Endringer §12-10, §13-14, §14-12 og §15-17

I forslag til ny tekst for både §12-10, §13-14, §14-12 og §15-17 står det: «Prøvene skal analyseres av laboratorier som er akkreditert for de aktuelle analysene etter NS-EN ISO/IEC 17025. Norske standarder skal benyttes så langt det er mulig. Dersom dette ikke finnes, kan internasjonal standard eller annen metode benyttes så lenge metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.»

Det oppfattes slik at det med første setning er krav om at laboratoriet som utfører analysene skal være akkreditert etter NS-EN ISO/IEC 17025. Denne akkrediteringen handler ikke om aktuelle analyser, men spesifiserer generelle krav til kompetanse for å utføre prøving og/ eller kalibrering, inkludert prøvetaking. Den dekker prøving og kalibrering som utføres i henhold til standardiserte metoder, ikke-standardiserte metoder og metoder som er utviklet av laboratorier. Når det står «laboratorier som er akkreditert *for de aktuelle analysene* etter NS-EN ISO/IEC 17025» kan det åpne for misforståelser om at det er selve analysemetoden skal være iht. NS-EN ISO/IEC 17025, og det anbefales derfor at man justerer ordlyden noe.

Norsk Vann er videre usikre på omfanget og tolkningen av teksten slik den er formulert i forslaget for §12-10. Det kan synes som om tredje avsnitt i §12-10 handler mest om å dokumentere anlegg i drift i form av vannprøver. Imidlertid handler både første og andre ledd i § 12-10 om dokumentasjon av anlegg i forkant av etableringen. Også første setning i tredje ledd, om nøytrale fagkyndige, oppfattes å gjelde for etablering av anlegg. Før etablering av et infiltrasjonsanlegg gjennomføres det jordprøver, mens minirensesanlegg dokumenteres jf. NS-EN-12566-3 eller tilsvarende. Vi er usikre på hvordan vi skal oppfatte forslag til tekst, når det kommer til analyse av prøver som tas i forbindelse med etablering. Det er lite trolig at det er hensiktsmessig eller praktisk gjennomførbart å ha tilsvarende krav til analyse av jord.

Det bør vurderes om den nye teksten i §12-10 ville blitt klarere for de som skal lese forskriften, dersom den ble plassert under §12-13, som handler om drift av rensesanleggene.

Konklusjon:

Norsk Vann er positiv til endringen i forurensningsforskriften knyttet til prøvetaking av organiske miljøgifter og støtter omleggingen til en nasjonal prosjekt-organisert prøvetaking og analysering av miljøgifter hvert 5. år. Når det gjelder de andre endringene i forurensningsforskriften så ber vi om at våre kommentarer tas til etterretning. Norsk Vann tar gjerne et møte med Miljødirektoratet for å utdype dette, dersom det er ønskelig.

Med hilsen
Norsk Vann BA

Thomas Breen
Direktør

Elisabeth Lyngstad

Elisabeth Lyngstad
Rådgiver

** Norsk Vann er den nasjonale interesseorganisasjonen for vannbransjen. Organisasjonen skal bidra til rent vann og en bærekraftig utvikling av bransjen gjennom å sikre gode rammebetingelser, kompetanseutvikling og samhandling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide selskaper, kommunenes driftsassistanser og noen private samvirkevannverk. Norsk Vann representerer 370 kommuner med ca. 95 % av landets innbyggere. Norsk Vann har en samarbeidsavtale med KS.